

Sygn. akt XVII AmC 1031/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 października 2014 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Iwaszko

Protokolant: Stażysta Ewelina Zalewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 października 2014 r. w Warszawie sprawy

z powództw Stowarzyszenia (...) w P.

przeciwko (...) sp. z o.o. w P.

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

I. uznaje za niedozwolone i zakazuje pozwanemu (...) sp. z o.o. w P. wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowień wzorca umowy o treści:

1. "Nie udokumentowanie zapłaty pełnej ceny do dnia wskazanego jako termin wydania samochodu, stanowi odstąpienie przez Kupującego od umowy w rozumieniu §6."
2. "W przypadku nie przystąpienia do odbioru samochodu w wyznaczonym terminie uważa się, że Kupujący odstąpił od umowy z przyczyn leżących po jego stronie, co skutkuje zapłatą kary umownej, w wysokości (...) ceny samochodu ustalonej zgodnie z treścią §3 i 4 na dzień planowanego wydania samochodu."
3. "Orientacyjny termin wydania samochodu wynosi ..... i liczony jest od następnego dnia roboczego po dniu wpłynięcia na rachunek Sprzedawcy zaliczki wpłaconej przez Kupującego. Sprzedawca jest uprawniony do skrócenia tego terminu."
4. "W przypadku uszkodzeń samochodu powstałych podczas transportu do miejsca wydania, Kupujący ma prawo: b) odstąpienia od umowy i zwrotu wpłaconych kwot, bez żadnych dodatkowych roszczeń którejkolwiek ze stron. "
5. "W przypadku niemożliwości zrealizowania umowy na warunkach w niej określonych, z przyczyn niezależnych od Sprzedawcy, Sprzedawca ma obowiązek zawiadomienia o tym Kupującego. W przypadku braku porozumienia co do zmiany warunków umowy, każdej ze stron przysługuje prawo do odstąpienia od niej bez żadnych dodatkowych roszczeń którejkolwiek ze stron. ";

II. nie obciąża pozwanego obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz powoda ;

III. zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt pozwanego (...) sp. z o.o. w P..

SSO Anna Iwaszko

sygn. akt XVII AmC 1031/13

UZASADNIENIE

Pozwami z dnia 30 stycznia 2013 r. powód Stowarzyszenie (...) w P. domagał się uznania za niedozwolone i zakazania wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowień wzorca umowy zawartych w dokumencie o nazwie „Umowa - zamówienie” o treści:

1. "Nie udokumentowanie zapłaty pełnej ceny do dnia wskazanego jako termin wydania samochodu, stanowi odstąpienie przez Kupującego od umowy w rozumieniu §6.";
2. "W przypadku nie przystąpienia do odbioru samochodu w wyznaczonym terminie uważa się, że Kupujący odstąpił od umowy z przyczyn leżących po jego stronie, co skutkuje zapłatą kary umownej, w wysokości (...) ceny samochodu ustalonej zgodnie z treścią §3 i 4 na dzień planowanego wydania samochodu.";
3. "Orientacyjny termin wydania samochodu wynosi ..... i liczony jest od następnego dnia roboczego po dniu wypłynięcia na rachunek Sprzedawcy zaliczki wpłaconej przez Kupującego. Sprzedawca jest uprawniony do skrócenia tego terminu.";
4. "W przypadku uszkodzeń samochodu powstałych podczas transportu do miejsca wydania, Kupujący ma prawo: b) odstąpienia od umowy i zwrotu wpłaconych kwot, bez żadnych dodatkowych roszczeń którejkolwiek ze stron.";
5. "W przypadku niemożności zrealizowania umowy na warunkach w niej określonych, z przyczyn niezależnych od Sprzedawcy, Sprzedawca ma obowiązek zawiadomienia o tym Kupującego. W przypadku braku porozumienia co do zmiany warunków umowy, każdej ze stron przysługuje prawo do odstąpienia od niej bez żadnych dodatkowych roszczeń którejkolwiek ze stron.",

którym posługuje się pozwana (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w P.. Nadto powód wniósł o zasądzenie kosztów procesu.

Sprawy wszczęte na skutek powyższego oznaczone zostały w repertorium XVII AmC numerami od 1031/13 do 1035/13. Na rozprawie w dniu 14 października 2014 roku Sąd połączył powyższe sprawy do wspólnego rozpoznania pod sygnaturą XVII AmC 1031/13.

W ocenie powoda wskazane postanowienia wzorca umowy stanowią niedozwolone klauzule, gdyż są sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają interesy konsumentów. Wypełniałyby tym hipotezę art. 385[1] § 1 kc, zgodnie z którym niedozwolonymi są postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, nieuzgodnione z nim indywidualnie, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy – z wyłączeniem postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

W odpowiedziach na pozwy pozwana przyznała stosowanie spornego wzorca umowy i wniosła o oddalenie powództw. Pozwana podniosła, iż pierwsza z klauzul wskazanych w sentencji wyroku nie jest abuzywna, ponieważ nieudokumentowanie w terminie przez konsumenta zapłaty ceny za nabyty towar jest uzewnętrznionym przejawem woli odstąpienia przez niego od zawartej umowy i w kontekście art. 60 k.c. stanowi oświadczenie woli konsumenta. Pozwana stwierdziła, że druga ze wskazanych w sentencji wyroku klauzul nie modyfikuje określonych w kodeksie cywilnym konsekwencji prawnych niewykonania umowy wzajemnej. Co do trzeciej klauzuli wskazanej w sentencji wyroku pozwana podniosła, że skrócenie orientacyjnego terminu wydania konsumentowi samochodu nie jest niekorzystne dla konsumenta, bowiem konsumentowi z reguły zależy na jak najszybszym wydaniu pojazdu. Pozwana stwierdziła, że czwarta i piąta z klauzul wskazanych w sentencji wyroku nie ogranicza możliwości domagania się przez konsumenta naprawienia ewentualnie powstałej szkody na zasadach ogólnych. Pozwana wniosła o zastosowanie zasad ponoszenia kosztów procesu wynikających z art. 102 kpc.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana prowadzi działalność gospodarczą polegającą m.in. na sprzedaży samochodów. W ramach tej działalności pozwana posługuje się w obrocie z konsumentami postanowieniami wzorca umowy o treści:

1. "Nie udokumentowanie zapłaty pełnej ceny do dnia wskazanego jako termin wydania samochodu, stanowi odstąpienie przez Kupującego od umowy w rozumieniu §6.";
2. "W przypadku nie przystąpienia do odbioru samochodu w wyznaczonym terminie uważa się, że Kupujący odstąpił od umowy z przyczyn leżących po jego stronie, co skutkuje zapłatą kary umownej, w wysokości (...) ceny samochodu ustalonej zgodnie z treścią §3 i 4 na dzień planowanego wydania samochodu.";
3. "Orientacyjny termin wydania samochodu wynosi ..... i liczony jest od następnego dnia roboczego po dniu wpłynięcia na rachunek Sprzedawcy zaliczki wpłaconej przez Kupującego. Sprzedawca jest uprawniony do skrócenia tego terminu.";
4. "W przypadku uszkodzeń samochodu powstałych podczas transportu do miejsca wydania, Kupujący ma prawo: b) odstąpienia od umowy i zwrotu wpłaconych kwot, bez żadnych dodatkowych roszczeń którejkolwiek ze stron.";
5. "W przypadku niemożliwości zrealizowania umowy na warunkach w niej określonych, z przyczyn niezależnych od Sprzedawcy, Sprzedawca ma obowiązek zawiadomienia o tym Kupującego. W przypadku braku porozumienia co do zmiany warunków umowy, każdej ze stron przysługuje prawo do odstąpienia od niej bez żadnych dodatkowych roszczeń którejkolwiek ze stron."

Powyższy stan faktyczny został ustalony przez Sąd w oparciu o twierdzenia stron zawarte w złożonych przez nie pismach procesowych, a także przedłożone przez nie dokumenty, przy uwzględnieniu zasady ciężaru dowodu.

Zgodnie z art. 227 kpc przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. W konsekwencji nie mogły być przedmiotem postępowania dowodowego okoliczności przedmiotowo nieistotne, zaś postępowanie dowodowe zostało ograniczone do normatywnie wyrażonych przez ustawodawcę przesłanek uznania postanowień wzorca umowy za niedozwolone.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwa we wszystkich połączonych sprawach zasługiwały na uwzględnienie.

Okolicznością sporną między stronami było, czy przedmiotowe postanowienia miały charakter niedozwolony w myśl art. 385[1] § 1 k.c.

Stosownie do treści art. 385[1] §1 kc, aby dane postanowienie umowne mogło być uznane za niedozwolone, musi ono spełniać cztery przesłanki tj.: (I) postanowienie nie zostało indywidualnie uzgodnione z konsumentem, (II) ukształtowane przez postanowienie prawa i obowiązki konsumenta pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami, (III) powyższe prawa i obowiązki rażąco naruszają interesy konsumenta oraz (IV) postanowienie umowy nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron.

Omawiane postanowienia nie regulują głównych świadczeń stron. Główne świadczenie pozwanej z tytułu zawartych umów polega bowiem na przeniesieniu własności oferowanych przez nią produktów i wydaniu ich kontrahentowi, zaś kontrahenta na odebraniu rzeczy i zapłacie umówionej ceny.

Przesłanka braku indywidualnego uzgodnienia nie może w tej sprawie mieć znaczenia wobec abstrakcyjnego charakteru kontroli postanowienia wzorca umownego. Sąd nie bada w niniejszym postępowaniu konkretnych stosunków istniejących pomiędzy kontrahentami, ale wzorzec i treść hipotetycznych stosunków, jakie powstałyby pomiędzy pozwanym a potencjalnym konsumentem. Nie ma zatem znaczenia, czy jakaś konkretna umowa była między stronami negocjowana ani nawet czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany przy zawieraniu jakiegokolwiek konkretnej umowy. Kontrola ta ma bowiem charakter oceny ex ante i obejmuje wzorzec, nie zaś konkretną umowę. Istotny jest

zatem fakt, że pozwany wprowadził oceniany wzorzec do obrotu poprzez wystąpienie z ofertą zawarcia umowy z wykorzystaniem go.

Dla zastosowania omawianego przepisu przesłanki II (sprzeczność z dobrymi obyczajami) i III (rażące naruszenie interesów konsumenta) muszą zachodzić równocześnie. Z reguły rażące naruszenie interesu konsumenta jest naruszeniem dobrych obyczajów, ale nie zawsze zachowanie sprzeczne z dobrymi obyczajami rażąco narusza ten interes.

Poprzez dobre obyczaje rozumiemy pewien powtarzalny wzorzec zachowań, który jest aprobowany przez daną społeczność lub grupę. Są to pozaprawne normy postępowania, którymi przedsiębiorcy winni się kierować. Ich treści nie da się określić w sposób wyczerpujący, ponieważ kształtowane są przez ludzkie postawy uwarunkowane zarówno przyjmowanymi wartościami moralnymi, jak i celami ekonomicznymi i związanymi z tym praktykami życia gospodarczego. Wszystkie one podlegają zmianom w ślad za zmieniającymi się ideologiami politycznymi i społeczno – gospodarczymi oraz przewartościowaniami moralnymi. W szczególności zaś, dobre obyczaje to normy postępowania polecające nienadużywanie w stosunku do słabszego uczestnika obrotu posiadanej przewagi ekonomicznej. W niniejszej sprawie dobrym obyczajem jest, by przedsiębiorca nie wykorzystywał swej uprzywilejowanej pozycji kontraktowej, będącej rezultatem stosowania przez niego jednostronnie ustalonego wzorca umowy. Oczekiwanym jest w szczególności, by przedsiębiorca nie przenosił na konsumenta ryzyka związanego z prowadzeniem przez niego działalności gospodarczej, które w kontekście niniejszej sprawy wiąże się z przypisaniem zachowaniu konsumenta ustalonej przez przedsiębiorcę treści oświadczenia woli, narzuceniu konsumentowi konieczności odbioru zamówionego pojazdu w momencie wskazanym przez przedsiębiorcę pod rygorem obowiązkowego uiszczenia kary umownej i wyłączeniu odpowiedzialności względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania.

Należy wskazać, że klauzula generalna wyrażona w art. 385¹ § 1 k.c. uzupełniona została listą niedozwolonych postanowień umownych zamieszczoną w art. 385³ k.c. Obejmuje ona najczęściej spotykane w praktyce klauzule uznane za sprzeczne z dobrymi obyczajami, zarazem rażąco naruszające interesy konsumenta. Ich wspólną cechą jest nierównomierne rozłożenie praw, obowiązków lub ryzyka między stronami prowadzące do zachwiania równowagi kontraktowej. Są to takie klauzule, które jedną ze stron (konsumenta) z góry, w oderwaniu od konkretnych okoliczności, stawiają w gorszym położeniu. Wyliczenie to ma charakter niepełny, przykładowy i pomocniczy. Funkcją jego polega na tym, iż zastosowanie we wzorcu umowy postanowień odpowiadających wskazanym w katalogu znacząco ułatwić ma wykazanie, że spełniają one przesłanki niedozwolonych postanowień umownych objętych klauzulą generalną art. 385¹ §1 k.c. Stypizowane klauzule stwarzają niejako domniemanie, że ich zamieszczenie w regulaminie rażąco narusza interesy konsumentów, a także jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, co nie oznacza, że przedsiębiorca nie może owego domniemania obalić w toku postępowania.

W zakresie oceny stopnia naruszenia interesów konsumentów Sąd tutejszy podzielił opinię Sądu Apelacyjnego w Warszawie (wyrok z dnia 2006-06-27, sygn. akt VI ACa 1505/05), że naruszenie interesów konsumenta, aby było rażące, musi być doniosłe czy też znaczące. Natomiast interesy konsumenta należy rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny, ale też każdy inny, chociażby niewymierny. Zaliczyć tu można również dyskomfort konsumenta, spowodowany takimi okolicznościami jak strata czasu, naruszenie prywatności, niedogodności organizacyjne, wprowadzenie w błąd oraz inne uciążliwości, jakie mogłyby powstać na skutek wprowadzenia do zawartej umowy ocenianego postanowienia. Przy określaniu stopnia naruszenia interesów konsumenta należy stosować nie tylko kryteria obiektywne (np. wielkość poniesionych czy groźących strat), lecz również względy subiektywne związane bądź to z przedsiębiorcą (np. renomowana firma), bądź to z konsumentem (np. seniorzy, dzieci). Konieczne jest zbadanie, jaki jest zakres groźących potencjalnemu konsumentowi strat lub niedogodności.

Częstokroć konieczne jest również ustalenie, jak wyglądałyby prawa i obowiązki konsumenta w sytuacji braku analizowanej klauzuli (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2007-03-19, sygn. akt III SK 21/06 oraz z dnia 2007-10-11, sygn. akt III SK 9/07). Jeżeli przepisy ogólne stawiają konsumenta w lepszej sytuacji niż postanowienia proponowanej

umowy, to w zasadzie postanowienia te należy uznać za niedozwolone. Odstępstwo od tej zasady możliwe jest tylko, o ile zmiana jest uzasadniona specyfiką wzajemnych świadczeń lub jest kompensowana innymi postanowieniami wzorca.

Dokonując analizy zakwestionowanych klauzul umownych Sąd stwierdził, że pozostają one w sprzeczności z dobrymi obyczajami i w konsekwencji rażąco naruszają interesy konsumentów.

Postanowienie wzorca umowy o treści "Nie udokumentowanie zapłaty pełnej ceny do dnia wskazanego jako termin wydania samochodu, stanowi odstąpienie przez Kupującego od umowy w rozumieniu §6." jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, albowiem za jego pomocą przedsiębiorca w sposób arbitralny przypisuje zachowaniu konsumenta skutek w postaci złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy, a w kontekście pozostałych postanowień regulaminu - dalszy skutek w postaci konieczności zapłacenia przez niego odstępnego. Należy wskazać, że w odpowiedzi na pozew pozwany powołując się na definicję oświadczenia woli twierdzi, że nieudokumentowanie w terminie przez konsumenta zapłaty ceny za nabywany towar jest uzewnętrznionym przejawem woli odstąpienia przez konsumenta od zawartej umowy. Zgodnie z art. 60 k.c. wola osoby dokonującej czynności prawnej może być wyrażona przez każde zachowanie się tej osoby, które ujawnia wolę w sposób dostateczny. W przypadku jednak klauzuli zakwestionowanej w niniejszym postępowaniu sprzeczność z dobrymi obyczajami polega na tym, że przedsiębiorca przypisuje zachowaniu konsumenta ustaloną przez siebie treść oświadczenia woli – nie badając faktycznej jego woli. Co ważne, przedsiębiorca nawet nie bada faktu dokonania zapłaty ceny do dnia wskazanego jako termin wydania samochodu, ale przypisuje samemu nieudokumentowaniu zapłaty ceny walor oświadczenia woli konsumenta. Możliwe są tymczasem sytuacje, w których konsument uiścił umówioną kwotę na rachunek pozwanego, ale z różnych przyczyn nie jest w stanie tego wykazać w chwili zażądania przez przedsiębiorcę udokumentowania dokonania wpłaty.

Co ważne, postanowienie wzorca umowy kreuje wobec konsumenta sytuację, w której to on wypowiada umowę zawartą z przedsiębiorcą, z przyczyn nie leżących po stronie przedsiębiorcy, narażając się na konsekwencje prawno – finansowe takiego oświadczenia.

Klauzula powyższa narusza w sposób rażący interesy konsumenta - przede wszystkim ekonomiczne, ponieważ potraktowanie jego zachowania jako odstąpienia od umowy rodzi po jego stronie zastrzeżony w §6 obowiązek zapłaty odstępnego, które zgodnie z §7 wzorca umowy wynosi 10 % określonej w umowie ceny samochodu. Jednocześnie należy wskazać, że często konsumenta dotkną także inne dotyczące jego interesów konsekwencje, polegające na poczuciu rozczarowania i straty czasu związanego z koniecznością poszukiwania kolejnego samochodu.

Postanowienie wzorca umowy o treści "W przypadku nie przystąpienia do odbioru samochodu w wyznaczonym terminie uważa się, że Kupujący odstąpił od umowy z przyczyn leżących po jego stronie, co skutkuje zapłatą kary umownej, w wysokości (...) ceny samochodu ustalonej zgodnie z treścią §3 i 4 na dzień planowanego wydania samochodu." narusza dobre obyczaje poprzez usiłowanie wprowadzenia odmiennych aniżeli wynikające z zasad ogólnych, a przy tym mniej korzystnych dla konsumenta, skutków prawnych nieodebrania przedmiotu sprzedaży.

Zgodnie z ogólnymi zasadami prawa nieodebranie przez nabywcę sprzedanej rzeczy stanowi niewykonanie umówionego świadczenia. Odebranie przedmiotu sprzedaży stanowi obok zapłaty ceny jedno z głównych świadczeń nabywcy. W kodeksie cywilnym przewidziane są następstwa niewykonania lub nienależytego wykonania umowy – jest to przede wszystkim odpowiedzialność odszkodowawcza. Tymczasem przedmiotowe postanowienie wprowadza fikcję „odstąpienia od umowy” przez konsumenta. Odstąpienie od umowy jest czynnością prawną, która wymaga stosownego oświadczenia woli. Nieodebranie przedmiotu sprzedaży samo w sobie nie może być uznane za przejaw takiej woli, w szczególności, że z treści niniejszego postanowienia wynika konieczność zapłacenia przez konsumenta kary umownej w wysokości 10 % ceny samochodu. Ponadto wprowadzenie w tym zakresie fikcji prawnej prowadzić może do rażącego naruszenia interesów konsumenta, który może nadal być zainteresowany wejściem w posiadanie zakupionego samochodu, chociażby pociągało to za sobą konieczność wyrównania szkody poniesionej przez sprzedawcę na skutek opóźnienia w odbiorze.

Wszystko powyższe sprawia, że obowiązki konsumenta w spornym postanowieniu ukształtowane są w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (art. 385¹ § 1 kc). Jednocześnie - zdaniem Sądu – obie powyżej przytoczone klauzule wypełniają hipotezę art. 385³ pkt. 16 kc.

Postanowienie wzorca umowy o treści "Orientacyjny termin wydania samochodu wynosi ..... i liczony jest od następnego dnia roboczego po dniu wpłynięcia na rachunek Sprzedawcy zaliczki wpłaconej przez Kupującego. Sprzedawca jest uprawniony do skrócenia tego terminu." kształtuje w sposób niekorzystny prawa i obowiązki konsumenta. Przedsiębiorca ustala termin wydania samochodu na podstawie daty wpłynięcia na jego konto zaliczki. Z kontekstu umowy – zlecenia wynika, iż przedsiębiorca informuje konsumenta o terminie odbioru samochodu, jednakże nie jest określone, w jakiej dacie. Tymczasem konsument nie ma wiedzy, kiedy dokładnie na konto przedsiębiorcy wpływa zaliczka, zatem termin odbioru samochodu jest dla niego niemożliwy do przewidzenia. Co więcej, przedsiębiorca może samowolnie skrócić określony w powyższy sposób termin dostarczenia pojazdu. Jednocześnie określoną w postanowieniu poprzedzającym sporną klauzulę konsekwencją nieodebrania samochodu w terminie wskazanym przez przedsiębiorcę jest konieczność uiszczenia kary umownej w wysokości (...) ceny samochodu. Przedmiotowa klauzula niewątpliwie negatywnie wpływa więc na sferę ekonomiczną konsumenta.

Postanowieniem wzorca umowy o treści "W przypadku uszkodzeń samochodu powstałych podczas transportu do miejsca wydania, Kupujący ma prawo: b) odstąpienia od umowy i zwrotu wpłaconych kwot, bez żadnych dodatkowych roszczeń którejkolwiek ze stron." przedsiębiorca zapewnia konsumentowi możliwość odstąpienia od umowy i zwrotu wpłaconych kwot w przypadku uszkodzeń samochodu powstałych podczas transportu do miejsca wydania, wyłączając jednocześnie możliwość dochodzenia roszczeń na zasadach ogólnych. Mimo iż w dalszej części regulaminu znajduje się zapis „w sprawach nieuregulowanych niniejszą umową mają zastosowanie odpowiednie przepisy kodeksu cywilnego”, tyczy się to wyłącznie kwestii nieuregulowanych w regulaminie. Jako że treść spornej klauzuli wyłącza możliwość dochodzenia roszczeń za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania przez przedsiębiorcę, uregulowanie dotyczące odpowiedniego stosowania przepisów kodeksu cywilnego nie znajduje zastosowania. Wobec tego z całą pewnością stwierdzić należy, że kwestionowane postanowienie rażąco narusza interesy konsumentów i jest sprzeczne z dobrymi obyczajami. Jednocześnie zgodnie z art. 385³ pkt 2 k.c. w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności: wyłączają lub istotnie ograniczają odpowiedzialność względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania.

Brzmieniem postanowienia o treści "W przypadku niemożliwości zrealizowania umowy na warunkach w niej określonych, z przyczyn niezależnych od Sprzedawcy, Sprzedawca ma obowiązek zawiadomienia o tym Kupującego. W przypadku braku porozumienia co do zmiany warunków umowy, każdej ze stron przysługuje prawo do odstąpienia od niej bez żadnych dodatkowych roszczeń którejkolwiek ze stron." przedsiębiorca zapewnia konsumentowi możliwość odstąpienia od umowy w sytuacji niespełnienia przez przedsiębiorcę świadczenia z przyczyn od niego niezależnych, wyłączając jednocześnie możliwość dochodzenia roszczeń na zasadach ogólnych.

Co istotne, art. 471 k.c. stanowi, że dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Do okoliczności stanowiących przyczynę niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności zalicza się siłę wyższą, rozumianą jako zdarzenie, którego nie można przewidzieć oraz zdarzenie, które nastąpiło bez winy dłużnika i osób, za które dłużnik odpowiada.

Klauzula objęta powództwem nie wskazuje, jakie przyczyny niespełnienia świadczenia przedsiębiorca traktuje jako od niego niezależne, a określić to jest na tyle szerokie i nieostre, że nie można uznać jakoby pokrywało się z ustawowym sformułowaniem „okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi”. Jednocześnie, mimo iż w dalszej części regulaminu znajduje się zapis „w sprawach nieuregulowanych niniejszą umową mają zastosowanie odpowiednie przepisy kodeksu cywilnego”, tyczy się on wyłącznie kwestii nieuregulowanych w regulaminie. Wobec

wyłaczenia przez treść spornej klauzuli możliwości dochodzenia roszczeń za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania przez przedsiębiorcę, uregulowanie dotyczące odpowiedniego stosowania przepisów kodeksu cywilnego nie znajdzie w przedmiotowym przypadku zastosowania. Przedsiębiorca wyłączając spornym postanowieniem swoją odpowiedzialność za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób niekorzystny w stosunku do zasad wynikających z prawa powszechnie obowiązującego. W przekonaniu Sądu pozostaje to w sprzeczności z dobrymi obyczajami i stanowi rażące naruszenie interesów konsumentów. Należy również podkreślić, że zakwestionowane postanowienie wypełnia hipotezę art. 385³ pkt 12 k.c.

Konkludując, postanowienia objęte powództwem wypełniają przesłanki wyrażone w art. 385[1] § 1 kc, w następstwie czego winny zostać uznane za niedozwolone.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 385[1] § 1 kc, Sąd uznał postanowienia wzorca umowy o treści:

1. "Nie udokumentowanie zapłaty pełnej ceny do dnia wskazanego jako termin wydania samochodu, stanowi odstąpienie przez Kupującego od umowy w rozumieniu §6.";
2. "W przypadku nie przystąpienia do odbioru samochodu w wyznaczonym terminie uważa się, że Kupujący odstąpił od umowy z przyczyn leżących po jego stronie, co skutkuje zapłatą kary umownej, w wysokości (...) ceny samochodu ustalonej zgodnie z treścią §3 i 4 na dzień planowanego wydania samochodu.";
3. "Orientacyjny termin wydania samochodu wynosi ..... i liczony jest od następnego dnia roboczego po dniu wpłynięcia na rachunek Sprzedawcy zaliczki wpłaconej przez Kupującego. Sprzedawca jest uprawniony do skrócenia tego terminu.";
4. "W przypadku uszkodzeń samochodu powstałych podczas transportu do miejsca wydania, Kupujący ma prawo: b) odstąpienia od umowy i zwrotu wpłaconych kwot, bez żadnych dodatkowych roszczeń którejkolwiek ze stron.";
5. "W przypadku niemożliwości zrealizowania umowy na warunkach w niej określonych, z przyczyn niezależnych od Sprzedawcy, Sprzedawca ma obowiązek zawiadomienia o tym Kupującego. W przypadku braku porozumienia co do zmiany warunków umowy, każdej ze stron przysługuje prawo do odstąpienia od niej bez żadnych dodatkowych roszczeń którejkolwiek ze stron."

za niedozwolone, zaś na podstawie art. 479⁴² § 1 kpc zakazał ich wykorzystywania w obrocie z udziałem konsumentów.

Sąd doszedł do przekonania, że w niniejszej sprawie zasadne będzie odstąpienie od zasądzenia na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego. Orzeczenie o kosztach znajduje oparcie w art. 102 kpc, zgodnie z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może nie obciążać strony przegrywającej kosztami. Powód masowo wnosi powództwa o uznanie postanowień za niedozwolone, a w trakcie postępowań nie działa aktywnie, czym w ocenie Sądu daje wyraz braku faktycznego zainteresowania realną ochroną interesów konsumentów, a poprzez nadużywanie instytucji ustawowego zwolnienia od kosztów sądowych zmierza do realizacji partykularnego interesu związanego z uzyskiwaniem korzyści w ramach zasądzenia kosztów procesu. Nadto poprzez masowość swojego działania w istotny sposób utrudnia funkcjonowanie tutejszego Sądu, osłabiając możliwość podejmowania przez Sąd działań faktycznie istotnych dla ochrony interesów konsumentów. Tym samym zasądzenie kosztów procesu na rzecz powoda kłóciłoby się w oczywisty sposób z poczuciem sprawiedliwości i słuszności.

O publikacji prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt strony pozwanej zarządzono na podstawie art. 479⁴⁴ kpc.

SSO Anna Iwaszko